

Referat : Educatia moral-civica

"Daca o democratie nu creste generatiile noi in asa fel incat sa le faca destoinice, sa gandeasca, sa judece, sa observe si mai ales sa aiba interes pentru treburile publice, este amenintata in insasi existenta ei"

(Virgil Madgearu, economist si om de stat roman)

In general, educatia civica abordeaza/formeaza relatia dintre individ si guvernare, ne invata cum sa controlam puterea, in acelasi timp contribuind la cresterea puterii locale.

La noi, cel putin in primii ani de scoala, programa este bazata pe reflexie - copilul este invatat sa gandeasca corect, folosind valori, argumentand, comparandu-se cu ceilalti. Se porneste de la descrierea propriei persoane, la relatia cu lumea din jur (obiecte, plante, animale), grupuri (de joaca, familie, comunitate) urmand ca in clasele mari sa se integreze conceptul de relationare cu guvernarea.

-Educatia civica inseamna :-

- a. Cunostinte - notiuni ce trebuie transmise, concepte, valori, idei (drepturi, responsabilitati, egalitate, diversitate, dreptate, putere, autoritate, reguli, cooperare, democratie, conflict etc.);
- b. Deprinderi - cele care pot face ca o persoana sa joace un rol activ intr-o societate democratica (a-si exprima opiniile, s-si argumenta punctele de vedere, a identifica problemele, a gandi critic, a lua decizii, a negocia etc.);
- c. Experiente - exersarea/formarea deprinderilor intr-un context (scolar) prin asumarea de responsabilitati, stabilirea regulilor, consiliul elevilor, crearea unor oportunitati de colaborare (lucrul in grup, de exemplu), activitati de comunitate (strangere de fonduri, ajutorarea batranilor si orfanilor);
- d. Atitudini - cele bazate pe valori care sa dea individului putere ca cetatean si posibilitatea sa joace un rol activ in societate (respect pentru semeni si drepturile acestora, interes pentru viata comunitatii, sens al responsabilitatii, preocupare pentru cinste, adevar, dreptate etc.);

Un demers educativ reusit si complet trebuie sa cuprinda toate aceste aspecte, o abordare a lor separata si unilaterala ar diminua considerabil efectul/impactul educatiei civice.

Pentru a face acest lucru posibil este nevoie de o anumita politica/strategie care sa elimine actualele blocaje. Actiunea trebuie sa vizeze schimbari la nivelul :

- Profesorului - democratizarea mai ampla a stilului de predare, folosirea metodelor active, un comportament empatic in sala de clasa, implicarea in viata scolii si a comunitatii locale.

Unul dintre obiectivele prevalente urmarit de catre dascalul de liceu este transferarea demersului didactic de pe latura informativa, cu consecinta sa, dovedita paguboasa - perpetuarea unui tip de

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

invatamant reproductiv, golit de elementul motivational, participativ, afectiv - pe latura sa formativa. Pe dobandirea nu de o cantitate impresionanta de cunostinte aride, perisabile inoperante adesea, cat mai ales pe educarea si modelarea personalitatii adolescentului prin formarea de convingeri si concepii corespunzatoare cerintelor unei societati democratice. Este motivul pentru care o educatie moral-civica se cere facuta printr-un parteneriat activ, printr-o cooperare si conlucrare benefica (scoala-familie-comunitate).

In legatura cu factorii care tin de dezvoltarea ontogenetica a copilului se considera ca formarea moralitatii este conditionata si de unele particularitati psihosomatice corespunzatoare diverselor studii de evolutie. Ocupandu-se de aceasta problema J. Piaget distinge in perioada copilarii, stadiul realismului moral (7-8 ani - morala ascultarii, eteronoma, bazata pe supunere si alimentata de sentimentul inegalitatii pe care copilul il recunoaste fata de adult, valorile si normele morale apar ca ceva exterior si nu ca rezultat al unei interpretari personale) si stadiul cooperarii (al autonomiei morale) corespunde varstei intre 7 - 12 ani. Caracteristic este faptul ca respectul nu mai este unilateral ci reciproc (sau mutual).

Din aceasta cauza regulile si normele morale se vor interioriza si vor deveni mobiluri interne ale conduitei.

Astfel o regula oarecare va avea un efect pe planul conduitei numai in masura in care devine si o expresie a constiintei, actionand deci, nu numai ca forta externa ci si ca una interna.

Pe masura ce copilul se dezvolta, rolul acestei "constiinte", ca factor intern, mijlocitor se amplifica, libertatea de actiune fiind din ce in ce mai mare.

"Autonomia nu apare decat ca o reciprocitate, cand respectul mutual este atat de puternic incat individul simte din interior nevoia de a trata pe altul asa cum el ar dori sa fie tratat de altcineva" (J. Piaget)

Adolescenta (care include si preadolescenta) se plaseaza in continuare intre 12 - 18 ani. Din punct de vedere moral-civic, mecanismul autonomiei se imbogateste cu aspecte noi, ca urmare a socializarii si integrarii in societatea adultilor. Semnificativa este aprecierea potrivit careia adolescenta este "varsta marilor idealuri", incorporate in mecanismul autonomiei, aceste idealuri amplifica independenta elevului, el actioneaza nu numai in functie de realitatea prezenta, ci si de cerintele unui viitor anticipat.

Totodata, elevul poseda capacitatea de a opera in plan moral cu diverse valori morale pe care le presupune idealul moral. Constituirea lor este posibila datorita dezvoltarii gandirii formale. O data conturate, ele devin mobiluri interne care isi vor pune amprenta asupra tuturor faptelor si relatiilor practic-morale in care elevul este angrenat.

Adolescentul actioneaza si in numele idealului de care este animat, interpretand imperativele si

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

comandamentele sociale prin prisma acestuia.

Cele de mai sus circumscriu doar in esenta din perspectiva ontogenetica, in ce consta suportul psihologic al educatiei moral-civice. Dar, profesorul trebuie sa tina cont de faptul ca toate aceste particularitati generale, proprii evolutiei copilului, se manifesta diferit de la unul la altul, datorita unor trasaturi individuale specifice fiecarui elev.

Rezulta ca educatia moral-civica trebuie sa se desfasoare intotdeauna pe fondul unitatii dintre social si psihologic, ponderea si relatia dintre ele modificandu-se atat in functie de contextul in care se manifesta, cat si in functie de nivelul dezvoltarii ontogenetice a copilului.

Procesul de invatamant constituie forma fundamentala in care se realizeaza obiectivul fundamental al educatiei moral-civice. Prin continutul diferitelor obiecte de invatamant din cadrul liceului se infaptuieste instruirea moral civica a elevilor. Nu exista obiect de invatamant al carui continut sa nu poata fi valorificat pe linia formarii constintei si conduitei moral-civice.

Aceasta inseamna ca fiecare profesor trebuie sa se ocupe de aceasta valorificare in cadrul lectiilor.

Educatia moral-civica nu se realizeaza numai prin continutul procesului de invatamant, ci si prin celelalte componente ale sale, prin metodele si procedeele folosite (explicatia morala, convorbire morala, conferintele si referatele cu tematica morala, dezbaterile morale, exemplu, analiza de caz si decizia in grup, exercitiul moral), prin relatiile ce se stabilesc intre profesor si elevi, prin controlul si aprecierea indeplinirii obligatiilor pe care le au (aprobaria, acordul, recompensa, dezacordul, observatia, reprosul etc.).

Ora de dirigentie. Ocupa un loc aparte intrucat multe din aceste ore sunt consacrate in exclusivitate realizarii unor finalitati de ordin moral-civic, tematica lor vizand analiza si dezbaterile diverselor probleme cu implicatii morale, concomitent cu sintetizarea si coordonarea influentelor exercitate de catre ceilalti factori educativi.

Dirigintele trebuie sa informeze si sa educe pe adolescenti in domeniile juridic si civic pentru a-i invata sa-si exercite drepturi si sa-si asume responsabilitati intr-o societate democratica; sa le dezvolte un comportament civic si sa faciliteze formarea unui sistem de valori bazat pe respectarea normelor de convietuire sociala; sa atraga, sa perfectioneze si sa integreze intr-o miscare asociativa de minori, lideri informali in colectivitatile din care provin; sa formeze la minori o conceptie comunitara de prevenire si combatere a drogurilor, criminalitatii etc.

Jocul este o activitate sociala nu numai pentru ca la desfasurarea lui participa elevi, ca fiinte sociale ci si pentru ca realitatea sociala ofera subiectul si continutul jocului. Cele mai multe jocuri presupun si stimuleaza procesul de interactiune sociala dintre parteneri. Aceasta interactiune are o coloratura moral-civica, elevii fiind pusi in situatia de a adopta un comportament in functie de ceea ce fac altii, fie in calitate de parteneri, fie in calitate de adversari. Jocul este, deci o forma

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

organizata de exersare si formare a conduitei moral-civice.

Activitatile extradidactice. Sunt acele activitati ce se desfasoara in afara procesului de invatamant sub indrumarea si conducerea profesorului. Gama lor este deosebit de extinsa, ea poate fi pusa atat pe seama initiativei personale, cat si a conditiilor economice, geografice si etnografice in care se afla liceul. Enumeram pe cele mai importante : excursii si drumetii, vizite, activitati cultural-artistice, vizionari de spectacole, lectura particulara, activitati in cercuri, activitati din tabele scolare, scoli de vara pentru tineri etc..

Colaborarea cu familia. Cunoasterea cat mai detaliata a conditiilor familiale si a climatului educativ din familie, orientarea si indrumarea activitatilor educative a parintilor.

Ăzcolii - participarea elevilor la viata scolii prin incurajarea opiniilor si acordarea de responsabilitati, stabilirea unor regulamente create in colaborare cu elevii, democratizarea conducerii scolii, o politica clara in ceea ce priveste "curriculumul ascuns" si deschiderea catre comunitate.

Principiile drepturilor omului au fost create de catre adulti pentru a reglementa relatiile care trebuie sa existe in societatea adultilor. Cu alte cuvinte, documentele internationale referitoare la Drepturile Omului au fost create de catre cetateni maturi si se adreseaza cu precadere acestora.

Cum trebuie sa procedam in cazul copiilor, care sunt doar cetateni in devenire?

Cum trebuie predata educatia moral-civica in scoala? Aceste intrebari ne aduc aminte de dilema bine cunoscuta a lui Montesquieu : "Trebuie sa formam persoane sau cetateni?"

Cadruul juridic legislativ al liceului ofera un raspuns posibil la aceasta intrebare. El trebuie sa ofere conditiile necesare pentru ca educatia civica sa fie esalonata si adecvata specificului varstei.

Ea trebuie sa inceapa cu formarea personalitatii scriitorilor cetateni care sa fie capabili de exprimare libera, de exercitare a spiritului critic, de intelegere a drepturilor si indatoririlor, de asemenea a responsabilitatilor in grupurile sau comunitatile de referinta. Cum aceste comunitati au devenit din ce in ce mai complexe, fiecare copil trebuie sa-si formeze identitati multiple : locale, regionale, nationale, europene, internationale.

Elevului - invatat cum sa gandeasca independent, sa se vada ca om individual, cum sa traiasca intr-o societate democratica, ca participant activ si nu pasiv (care sa primeasca doar ordine), sa puna intrebari critice (sa gaseasca si raspunsuri), sa se formeze ca " un om caruia ii pasa" .

Democrațiile sanatoase au nevoie de cetateni bine informati care sa participe intens la viata comunitatii lor. Ele au nevoie de oameni care sa se pretuiasca pe ei insusi si pe ceilalti si care sa fie constienti de contributia pe care o pot aduce societatii.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Elevul trebuie sa devina mai atent la problemele celor din jur si in acelasi timp mai discret, mai deschis la intelegerea altor opinii, dar si mai critic, mai sigur pe el si mai calm. Astfel, adolescentul trebuie sa fie capabil sa rezolve cu promptitudine si eficienta sporita problemele din familie sau scoala, comunitate.

El trebuie sa-si intareasca convingerea ca cel mai mare castig in educatie este acela dobandit prin propriile actiuni, ca situatiile pentru care trebuie sa fie pregatit in scoala sunt cele de viata (luarea deciziilor, rezolvarea conflictelor in avantajul unei categorii mai largi de oameni).

Reforma in educatie si democratizarea invatamantului inseamna si schimbari la nivelul relatiilor profesor - elev, in directia utilizarii unui parteneriat viabil care sa optimizeze activitatea scolii.

Un Consiliu al elevilor format din reprezentanti ai claselor alesi in mod democratic, un membru al personalului didactic avand rolul de moderator al intalnirilor (profesor flexibil, corect in care sa aiba incredere atat elevii cat si colegii de cancelarie), poate fi un pas important in aceasta directie.

Unele din ideile membrilor Consiliului despre activitatea liceului (amenajarea curtii scolii, activitati extraclasa, infiintarea unui grup ECO4 junior la ciclul primar, lipsa de varietate a produselor la chioscul alimentar, strangerea de fonduri pentru copii de la scoala ajutatoare "Floare De Colt"), pot ajunge la domnul director care sa le gaseasca utile si sa le inscrie pe lista de activitati ale scolii.

Realizarea unui curs "Ășcoala de vara-educatia pentru civism" ar juca un rol important in pregatirea elevilor pentru rolul de viitori membri ai unei societati democratice. Cursul va aborda o serie de aspecte ale educatiei pentru civism si va include o serie de ateliere, posibilitati de dezbateri si folosirea intensa a metodelor interactive. Acolo li se va da ocazia sa invete despre noi experiente in domeniul educatiei mono-civice si sa aplice aceste experiente in cadrul comunitatii din care fac parte.

Parintii sa desfasoare activitati in cadrul structurilor de mediere (asociatii unde oamenii se conduc singuri) pentru a constitui modele demne de urmat de catre copii lor (servicii comunitare unde se cultiva virtutile civice). Astfel accentul va cadea pe drepturi nu pe obligatii. Drepturile constituie un subiect atragator pentru toata lumea, obligatiile aparand implicit. In felul acesta copilul ajunge un adult cu simtul raspunderii "cand iei o decizie, cresti moral". Voluntariatul ducand la dezvoltarea mandriei in propria comunitate locala.

Familia are un rol important in identificarea si eliminarea factorilor de risc existenti in familie care pot afecta dezvoltarea minorilor.

Ca urmare este necesara reconsiderarea locului familiei in societate, dezvoltarea educatiei familiale si a serviciilor pentru sustinerea familiilor aflate in dificultate; promovarea cercetarii abuzului si neglijarii copilului, inclusiv in familie, initierea de masuri eficiente de interventie; cresterea rolului autoritatilor publice locale in protectia familiei si a copilului.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

In cadrul familiei copilul are sansa de a-si forma caracterul, dezvoltand trasaturi cum ar fi corectitudinea, rabdarea, loialitatea, iertarea, bunatatea, punctualitatea, marinimia, etc.

Atunci cand deciziile zilnice au la baza asemenea trasaturi, copiii vor avea parte de recompense practice si durabile :

"Seamana un gand, vei culege o fapta; seamana o fapta, vei culege un obicei; seamana un obicei, vei culege un caracter; seamana un caracter, vei culege un destin". (Samuel Smiles).

Pentru ca in familie se ivesc tensiuni, probleme, lucruri care deranjaza, a aparut ideea "familia de caracter", -un instrument pe care familiile il pot folosi pentru a-si centra vietile in jurul trasaturilor de caracter care atrag dupa ele reusita. Este o modalitate de a vedea viata dintr-o perspectiva pozitiva si de a consolida familia.

Astfel "familia de caracter" devine modelul in jurul caruia se construieste "orasul de caracter".

Daca virtutea se invata practicand-o, si democratia ca stare a grupului social, trebuie exersata inca din familie si scoala, pentru a se manifesta corect la varsta adulta.

Schimband centrul de actiune al actului didactic, de la profesor la elev, ii construim copilului cadrul de viata reala, ii dovedim ca avem incredere in potentialul lui, il motivam sa invete mecanismele complicate care fac posibila viata in comun, in lumea contemporana, il recunoastem drept partenerul nostru egal, intr-un dialog perpetuu si neingradit.

Referinte :

Doina Ažtefanescu, Elena Nedelcu, Mihaela Miroiu, Vasile Morar, -Cultura civica, democratie, drepturile omului, toleranta, Editura Didactica si

Pedagogica R.A.;Bucuresti 1995.

Emil Verzea, Ursula Ažchiopu, -Psihologia varstelor(Ciclurile vietii), Editura Didactica si Pedagogica, 1995.

Pantelimon Gelu, Emil Verzea, Mielu Zlate, -Psihologia copilului, Editura Didactica si Pedagogica, 1993.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

NICEL, 1994.

Matthew Lipman, Ann Gazzard-Sa gandim impreuna, CEDE, 1993.

Ztarhach Zt.-Altmismus und Moral, Westdeutscher Verlag, Opladen, 1992.

sursa imaginii : freeschoolclipart.com